

Робоча програма дисципліни «Економічна теорія»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Економічна теорія

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

ОП: Організація захисту інформації в ІКС

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Призначення дисципліни

Дисципліна «Економічна теорія» формує у студентів системне розуміння закономірностей функціонування та розвитку економіки, механізмів ринкового господарства, макро- та мікроекономічних процесів. Курс охоплює ключові економічні категорії, теорії та явища, розвиває економічне мислення та здатність аналізувати господарські процеси.

Дисципліна є обов'язковою для підготовки бакалаврів зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» за ОП «Організація захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах» та забезпечує формування загальних компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання економічної інформації: виявлення причинно-наслідкових зв'язків, порівняння альтернативних підходів, формування обґрунтованих висновків про господарські процеси.

Комунікація

Здатність до усної та письмової комунікації: чітко пояснювати економічні явища та категорії, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати реферати, есе та аналітичні записки з економічної тематики.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних матеріалів, презентацій і дослідницьких проектів з економічної теорії.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді під час групового аналізу економічних кейсів, обговорення дискусійних питань ринкової економіки та спільного пошуку рішень господарських завдань.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та фактологічну економічну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння економічних закономірностей

Розуміння сутності та закономірностей функціонування економічних систем, механізмів ринкового господарства, мікро- та макроекономічних процесів. Знання ключових економічних категорій, законів і теорій, вміння їх застосовувати для аналізу реальних господарських ситуацій.

Аналіз економічних явищ і процесів

Здатність аналізувати економічні явища, ринкові тенденції та статистичні дані: виявляти причинно-наслідкові зв'язки, оцінювати достовірність економічної інформації, порівнювати різні теоретичні підходи до пояснення господарських процесів.

Ринок, підприємництво та держава

Знання основ ринкової економіки, підприємницької діяльності, ціноутворення та конкуренції. Розуміння ролі держави в регулюванні економіки, бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики, механізмів забезпечення економічної безпеки.

Нормативно-правова база

Орієнтування в нормативно-правовій базі у сфері господарської діяльності та економічної політики; використання наукових та інформаційних джерел для формування обґрунтованих висновків і суджень про стан та перспективи економіки України.

Результати навчання

01

Пояснення економічних категорій

Пояснювати сутність ключових понять і явищ: попит, пропозиція, ринкова рівновага, еластичність, виробництво, витрати, прибуток, ВВП, інфляція, безробіття, економічне зростання, грошово-кредитна та фінансова політика.

03

Аналіз господарських ситуацій

Аналізувати реальні економічні ситуації та діяльність суб'єктів господарювання для виявлення їх поведінки відповідно до теоретичних моделей і прийняття економічно обґрунтованих рішень.

02

Характеристика ринків і процесів

Характеризувати основні типи ринкових структур та макроекономічні процеси, застосовувати методи порівняльного та кількісного аналізу, визначати тенденції розвитку економіки та робити обґрунтовані висновки.

04

Робота з економічними джерелами

Орієнтуватися в науковій та статистичній базі з економічної теорії; використовувати наукові та інформаційні ресурси для підготовки обґрунтованих аналітичних матеріалів і досліджень.

Основи економічної теорії та теорія виробництва

1

Тема 1.1

Економічна теорія як наука: предмет, метод, функції. Економічні системи та відносини власності.

2

Тема 1.2

Основи теорії виробництва. Потреби, ресурси, фактори виробництва. Крива виробничих можливостей.

3

Тема 1.3

Товарне виробництво та ринок. Гроші: сутність, функції, грошовий обіг.

4

Тема 1.4

Капітал і підприємництво. Витрати виробництва, прибуток та рентабельність.

Економічна теорія як наука. Економічні системи

Лекційний матеріал (2 год.)

Лекція 1: Економіка як сфера людської діяльності. Предмет і об'єкт економічної теорії. Мікроекономіка, макроекономіка, мезоекономіка, світова економіка. Методи дослідження: аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, абстрагування. Функції економічної теорії.

Економічні системи: традиційна, командно-адміністративна, ринкова, змішана. Відносини власності: сутність, форми. Приватна, колективна, державна власність. Реформування власності в Україні в умовах воєнного часу.

Ключові питання лекції

- Предмет і метод економічної теорії, її місце в системі економічних наук
- Основні школи та напрями економічної думки
- Класифікація економічних систем та їх особливості
- Відносини власності та їх роль у господарській діяльності
- Трансформація економічної системи України: сучасний стан

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльна характеристика економічних систем: складання таблиці за критеріями (форма власності, механізм координації, роль держави, переваги та недоліки).

Завдання 2. Кейс: аналіз трансформації економічної системи України від командно-адміністративної до ринкової. Обговорення сучасних викликів.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання підручника: Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І. «Економічна теорія» (2022) — розділ «Предмет і метод»
- Підготовка реферату: «Розвиток економічної думки в Україні: від класиків до сучасності»
- Складання схеми «Методи дослідження в економічній теорії» з прикладами

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати предмет і методи економічної теорії, пояснювати особливості різних економічних систем та відносин власності.

Теорія виробництва. Потреби, ресурси, фактори виробництва

1

Потреби

Економічні потреби: сутність, класифікація. Закон зростання потреб. Ієрархія потреб.

2

Ресурси

Обмеженість ресурсів — ключова економічна проблема. Земля, праця, капітал, підприємницький хист, інформація.

3

Виробництво

Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Ефективність виробництва.

4

Вибір

Проблема економічного вибору: що, як і для кого виробляти. Раціональність суб'єктів господарювання.

Лекційний матеріал (2 год.)

Сутність виробництва та його фактори. Класифікація економічних потреб і ресурсів. Обмеженість ресурсів і безмежність потреб — головна суперечність економіки. Крива виробничих можливостей: побудова, інтерпретація, зсуви. Альтернативна вартість та принцип раціонального вибору. Ефективність виробництва: технологічна та економічна.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Побудова та аналіз кривих виробничих можливостей; розв'язування задач на альтернативну вартість; дискусія «Як пандемія та військовий стан впливають на виробничі можливості України?»

СРС: Опрацювання: Кравцов О. О. «Основи економічної теорії» (2023); підготовка аналітичної записки «Ресурсний потенціал України: стан та перспективи відновлення».

Товарне виробництво, гроші, капітал та підприємництво

Тема 1.3 — Товарне виробництво та гроші (Лекція 3, 2 год.)

Натуральне та товарне виробництво. Товар і його властивості: споживча вартість, вартість, мінова вартість. Теорія трудової вартості та теорія граничної корисності. Гроші: сутність, походження, функції (міра вартості, засіб обігу, засіб накопичення, засіб платежу, світові гроші). Грошова маса та грошовий обіг. Інфляція: сутність, причини, види, наслідки. Антиінфляційна політика.

Практика (2 год.): Аналіз функцій грошей на прикладах; розрахунок темпів інфляції за статистичними даними НБУ; кейс «Інфляція в Україні у 2022–2024 рр.: причини та заходи подолання».

СРС (7 год.): Опрацювання: Чепінога В. Г. «Економічна теорія» (2023, Юрінком Інтер); підготовка реферату «Криптовалюта як нова форма грошей: переваги та ризики для ІКС».

Тема 1.4 — Капітал та підприємництво (Лекція 4, 2 год.)

Капітал як економічна категорія: сутність, форми. Основний і оборотний капітал. Фізичне та моральне зношування. Амортизація. Підприємництво: сутність, функції, форми організації (одноосібне, партнерство, корпорація). Витрати виробництва: постійні та змінні, загальні, середні, граничні. Прибуток та рентабельність. Особливості підприємництва у сфері ІТ та кібербезпеки.

Практика (2 год.): Розрахунок витрат і прибутку підприємства; аналіз організаційних форм ведення бізнесу в ІТ-секторі; кейс «Стартап у сфері кібербезпеки: від ідеї до прибутку».

СРС (7 год.): Опрацювання: Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І. «Економічна теорія» (2022) — розділ «Капітал і підприємництво»; підготовка порівняльної таблиці «Організаційно-правові форми підприємств у сфері ІТ».

Мікроекономіка: ринковий механізм і поведінка суб'єктів

Тема 2.1

Ринок: сутність, функції, структура. Попит та пропозиція.
Ринкова рівновага та ціноутворення.

Тема 2.2

Еластичність попиту і пропозиції. Теорія споживацької поведінки та корисність.

Тема 2.3

Конкуренція та ринкові структури: досконала конкуренція, монополія, олігополія, монополістична конкуренція.

Тема 2.4

Ринки факторів виробництва: ринок праці, капіталу, землі.
Заробітна плата, відсоток, рента.

Ринок: попит, пропозиція та ринкова рівновага

Лекційний матеріал (2 год.)

Ринок: сутність, умови виникнення, функції (інформаційна, регулювальна, стимулювальна, санувальна). Структура ринку за об'єктами, суб'єктами, географічним охопленням. Закон попиту: сутність, цінові та нецінові детермінанти. Закон пропозиції: сутність, фактори впливу. Ринкова рівновага: умови встановлення, графічна інтерпретація. Зміни рівноважної ціни та кількості. Ціноутворення у цифровій економіці та ринках програмного забезпечення.

Ключові питання

- Сутність і функції ринку як механізму координації
- Закон попиту та закон пропозиції: детермінанти та графіки
- Встановлення ринкової рівноваги та механізм ціноутворення
- Наслідки державного втручання: максимальні та мінімальні ціни
- Особливості ринків цифрових продуктів та послуг кібербезпеки

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Побудова графіків попиту і пропозиції, визначення рівноважної ціни та кількості. Аналіз зсувів кривих за умов зміни детермінант.

Завдання 2. Кейс: «Ринок послуг кібербезпеки в Україні: попит, пропозиція, ціноутворення». Групова робота та презентація висновків.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Кудінова А., Кулага І., Лопух К. «Основи економічних знань» — ВЦ «Академія», 2023 — розділ «Ринок і ринкова рівновага»
- Підготовка реферату: «Електронні ринки та їх особливості в порівнянні з традиційними»
- Складання схеми «Структура ринків за різними класифікаційними ознаками»

Очікуваний результат: студент вміє будувати та аналізувати графіки попиту і пропозиції, визначати рівноважну ціну, пояснювати механізм ринкового ціноутворення.

Еластичність попиту і пропозиції. Теорія корисності

Цінова еластичність попиту

Коефіцієнт еластичності.
Еластичний, нееластичний,
одиничний попит. Застосування.

Еластичність пропозиції

Фактори еластичності пропозиції.
Часові аспекти: миттєвий,
короткий, тривалий період.

Споживацький надлишок

Виграш споживача. Виграш
виробника. Суспільна
ефективність.

Перехресна еластичність

Товари-субститути та
комплементи. Вплив ціни одного
товару на попит на інший.

Теорія корисності

Загальна та гранична корисність.
Закон спадної граничної
корисності. Рівновага споживача.

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття еластичності. Цінова еластичність попиту: розрахунок, інтерпретація, графічне зображення. Фактори еластичності. Перехресна еластичність та еластичність за доходом. Еластичність пропозиції та часові горизонти. Загальна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Рівновага споживача. Споживацький та виробничий надлишок.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Розрахунок коефіцієнтів еластичності попиту і пропозиції; задачі на визначення надлишку споживача; дискусія «Ціноутворення на ринку програмного забезпечення: чому ціна $\neq$ вартість?»

СРС: Опрацювання: Чепінога В. Г. «Економічна теорія» (2023); підготовка аналітичної записки «Еластичність попиту на послуги з кібербезпеки: фактори та тенденції».

Конкуренція, ринкові структури та ринки факторів виробництва

Тема 2.3 — Конкуренція та ринкові структури (Лекція 7, 2 год.)

Конкуренція: сутність, функції, методи. Ринок досконалої конкуренції: умови, рівновага фірми в короткому та тривалому періодах. Монополія: сутність, джерела, поведінка монополіста, суспільні витрати монополії. Монополістична конкуренція: нецінова конкуренція, диференціація продукту. Олігополія: стратегічна взаємодія, картелі, моделі. Антимонопольне регулювання в Україні. Цифрові монополії у сфері ІТ та їх регулювання.

Практика (2 год.): Порівняльна характеристика ринкових структур; кейс «Ринок хмарних сервісів та кібербезпеки: ознаки якої ринкової структури він має?»; аналіз антимонопольного законодавства України.

СРС (7 год.): Опрацювання: Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І. «Економічна теорія» (2022); підготовка есе «Big Tech як природні монополії: аргументи за і проти регулювання».

Тема 2.4 — Ринки факторів виробництва (Лекція 8, 2 год.)

Особливості ринків факторів виробництва. Ринок праці: попит і пропозиція, рівноважна заробітна плата, форми і системи оплати праці. Мінімальна заробітна плата та її вплив на ринок праці. Ринок капіталу: попит на капітал, відсоткова ставка, дисконтування. Ринок землі: земельна рента, ціна землі. Особливості оплати праці у сфері ІТ та кібербезпеки в Україні та світі.

Практика (2 год.): Аналіз рівня заробітної плати у сфері ІТ за даними відкритих джерел; задачі на дисконтування та визначення ціни землі; дискусія «Чому спеціалісти з кібербезпеки отримують вищу заробітну плату?»

СРС (7 год.): Підготовка аналітичної записки «Ринок праці ІТ-фахівців в Україні: попит, пропозиція, заробітні плати у 2022–2024 рр.»

Макроекономіка: національне виробництво, зайнятість та грошово-кредитна система

Тема 3.1

Макроекономічні показники: ВВП, ВНП, НД. Методи розрахунку ВВП. Система національних рахунків.

Тема 3.2

Зайнятість і безробіття. Інфляція: причини, види, наслідки. Стагфляція. Крива Філіпса.

Тема 3.3

Грошово-кредитна система. Банківська система України. Грошово-кредитна політика НБУ.

Тема 3.4

Сукупний попит і сукупна пропозиція. Макроекономічна рівновага. Мультиплікатор та акселератор.

Макроекономічні показники. ВВП та система національних рахунків

Лекційний матеріал (2 год.)

Макроекономіка як наука. Система національних рахунків (СНР): принципи, структура. Валовий внутрішній продукт (ВВП): сутність, методи розрахунку (витратний, дохідний, виробничий). Номінальний і реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Валовий національний продукт (ВНП), чистий національний продукт (ЧНП), національний дохід (НД), особистий дохід, особистий наявний дохід. Взаємозв'язок між показниками СНР. ВВП України: динаміка, галузева структура, вплив воєнних дій.

Ключові питання

- Сутність і методи розрахунку ВВП
- Відмінність між номінальним і реальним ВВП
- Система макроекономічних показників та їх взаємозв'язок
- ВВП як індикатор економічного добробуту: обмеження показника
- Динаміка ВВП України в умовах воєнного стану 2022–2024 рр.

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок ВВП трьома методами за умовними та реальними статистичними даними. Визначення реального ВВП та дефлятора.

Завдання 2. Кейс: «Структура ВВП України у 2022–2024 рр. на основі даних Держстату: аналіз змін, спричинених воєнними діями».

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Кравцов О. О. «Основи економічної теорії» (2023) — розділ «Макроекономічні показники»
- Підготовка реферату: «ВВП як показник рівня розвитку економіки: переваги та обмеження»
- Аналіз офіційних даних Держстату України щодо динаміки ВВП у 2022–2024 рр.

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати та розраховувати основні макроекономічні показники, аналізувати структуру та динаміку ВВП України.

Зайнятість, безробіття та інфляція

Лекційний матеріал (2 год.)

Зайнятість населення: сутність, форми, рівень. Безробіття: сутність, причини, форми (фрикційне, структурне, циклічне). Природний рівень безробіття. Закон Оукена. Соціально-економічні наслідки безробіття. Інфляція: сутність, причини (попитова, витратна), форми (повзуча, галопуюча, гіперінфляція). Наслідки інфляції для різних груп населення. Стагфляція. Крива Філіпса. Антиінфляційна та антициклічна політика держави. Ринок праці IT-фахівців в умовах воєнного стану.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Розрахунок рівня безробіття та застосування закону Оукена; аналіз статистики зайнятості та інфляції в Україні у 2022–2024 рр.; дискусія «Міграція IT-спеціалістів під час війни: безробіття чи структурна зміна ринку праці?»

СРС: Опрацювання: Кудінова А., Кулага І., Лопух К. «Основи економічних знань» (2023) — розділ «Зайнятість і безробіття»; підготовка аналітичної записки «Інфляція в Україні у 2022–2024 рр.: причини та антиінфляційні заходи».

- ❏ **Очікуваний результат:** студент вміє аналізувати ринок праці, розраховувати рівень безробіття та інфляції, оцінювати їх соціально-економічні наслідки.

Грошово-кредитна система та банківська система України

Грошова система

Грошова маса і грошові агрегати (M0, M1, M2, M3). Грошова база. Грошовий мультиплікатор. Емісія грошей.

Кредитна система

Кредит: сутність, функції, форми. Відсоткова ставка. Банківська діяльність та кредитування економіки.

НБУ та монетарна політика

Функції Національного банку України. Інструменти монетарної політики: облікова ставка, резервні вимоги, операції на відкритому ринку.

Лекційний матеріал (2 год.)

Грошова система: поняття, елементи. Грошова маса та агрегати. Банківська система України: дворівнева структура. НБУ: статус, функції, інструменти монетарної політики. Комерційні банки: активні та пасивні операції, банківський мультиплікатор. Небанківські фінансові установи. Фінансові технології (FinTech) та їх вплив на традиційну банківську систему. Цифрова гривня: концепція та перспективи.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Розрахунок грошового мультиплікатора; аналіз динаміки облікової ставки НБУ у 2022–2024 рр.; кейс «Рішення НБУ під час воєнного стану: монетарна стабільність в умовах кризи».

СРС: Опрацювання: Чепінога В. Г. «Економічна теорія» (2023) — розділ «Грошово-кредитна система»; підготовка аналітичної записки «Фінансові технології та блокчейн: виклики для традиційної банківської системи».

Сукупний попит і пропозиція. Макроекономічна рівновага

Лекційний матеріал (2 год.)

Сукупний попит (AD): складові (споживання, інвестиції, державні витрати, чистий експорт), фактори зміщення кривої. Ефект Пігу, ефект відсоткової ставки, ефект чистого експорту. Сукупна пропозиція (AS): класична, кейнсіанська та проміжна ділянки кривої AS. Макроекономічна рівновага моделі AD-AS. Шоки попиту та пропозиції. Мультиплікатор видатків. Акселератор. Парадокс ощадливості. Кейнсіанська модель та її застосування для аналізу економіки України.

Ключові питання

- Компоненти сукупного попиту та детермінанти кривої AD
- Різновиди кривої сукупної пропозиції
- Рівновага AD-AS та наслідки шоків попиту і пропозиції
- Мультиплікатор видатків: механізм дії та розрахунок
- Кейнсіанська модель та стимулювання економіки України

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Побудова та аналіз моделі AD-AS; графічна демонстрація шоків попиту і пропозиції та їх наслідків для рівноважного ВВП та рівня цін.

Завдання 2. Розрахунок мультиплікатора видатків; задачі на визначення рівноважного ВВП у кейнсіанській моделі.

Завдання 3. Дискусія: «Стимулювання економіки України у повоєнний час: заходи відновлення та мультиплікативні ефекти».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Кравцов О. О. «Основи економічної теорії» (2023) — розділ «Макроекономічна рівновага»
- Підготовка аналітичної записки «Вплив воєнних шоків на сукупний попит і пропозицію в Україні»
- Складання таблиці «Порівняння кейнсіанської та класичної моделей макроекономічної рівноваги»

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати модель AD-AS, розраховувати мультиплікатор видатків та оцінювати наслідки макроекономічних шоків.

Державне регулювання економіки, міжнародні відносини та економіка України

Тема 4.1

Фіскальна політика держави. Державний бюджет, податки, державний борг. Бюджетний дефіцит.

Тема 4.2

Економічне зростання та циклічність. Теорії зростання. Цифрова економіка та інновації як чинники зростання.

Тема 4.3

Міжнародна торгівля та валютні відносини. Платіжний баланс. Інтеграція України до ЄС.

Тема 4.4

Економіка України: структура, реформи, виклики воєнного часу та стратегія повоєнного відновлення.

Фіскальна політика держави. Державний бюджет і податки

Лекційний матеріал (2 год.)

Державні фінанси: сутність, функції, структура. Державний бюджет: доходи та витрати. Бюджетний дефіцит та профіцит. Державний борг: внутрішній і зовнішній, наслідки зростання. Податки: сутність, функції, принципи. Класифікація податків. Крива Лаффера. Фіскальна політика: дискреційна та автоматична. Вплив фіскальної політики на рівноважний ВВП. Особливості бюджетно-податкової політики України в умовах воєнного стану.

Ключові питання

- Структура державного бюджету України
- Принципи побудови податкової системи
- Крива Лаффера та оптимальне оподаткування
- Дискреційна та автоматична фіскальна політика
- Державний борг України та шляхи його обслуговування

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз структури Державного бюджету України за 2022–2024 рр.: доходи, видатки, дефіцит. Порівняльна характеристика.

Завдання 2. Кейс: «Податкові пільги для ІТ-галузі в Україні: Дія City — вигоди та ризики для бюджету».

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

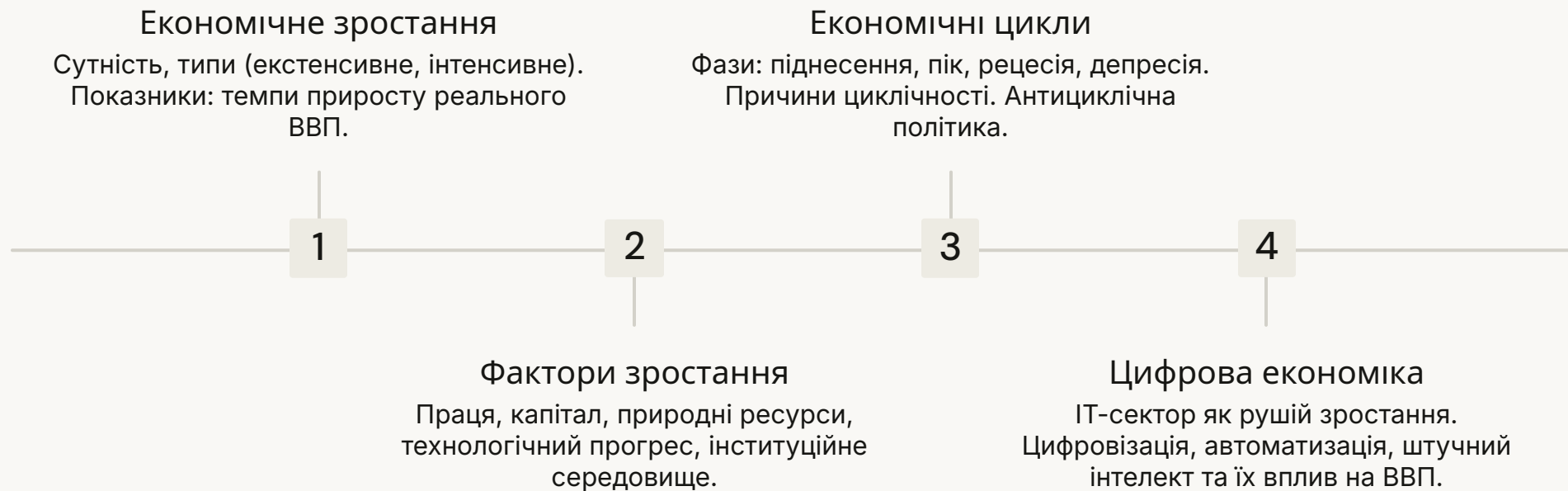
Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Чепінога В. Г. «Економічна теорія» (2023) — розділ «Фіскальна політика»
- Підготовка реферату «Державний борг України: структура, динаміка, шляхи врегулювання»
- Аналіз особливостей оподаткування ІТ-компаній в Україні за законодавством Дія City

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати бюджетно-податкову систему України, оцінювати наслідки фіскальної політики для макроекономічної рівноваги.

Економічне зростання та циклічність. Цифрова економіка

Лекційний матеріал (2 год.)

Економічне зростання: поняття, показники, типи. Фактори економічного зростання. Теорії зростання: класична, кейнсіанська, неокласична (Солоу), теорії ендогенного зростання. Економічні цикли: сутність, фази, причини. Антициклічна політика. Цифрова економіка: поняття, складові. Вплив цифровізації та ІТ-сектору на економічне зростання. Роль захисту інформації в розвитку цифрової економіки.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Аналіз темпів економічного зростання України в різні роки; дискусія «ІТ-сектор і кібербезпека як рушії відновлення економіки України після війни»; кейс «Як цифровізація впливає на ВВП: міжнародний досвід».

СРС: Опрацювання: Кудінова А., Кулага І., Лопух К. «Основи економічних знань» (2023); підготовка аналітичної записки «Цифрова економіка України: стан, виклики та потенціал зростання».

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати фактори та теорії економічного зростання, характеризувати цифрову економіку та її вплив на ВВП.

Міжнародна торгівля, валютні відносини та інтеграція України до ЄС

Лекційний матеріал (2 год.)

Міжнародний поділ праці. Теорії міжнародної торгівлі: абсолютні та порівняльні переваги. Зовнішньоторговельна політика: вільна торгівля та протекціонізм. Інструменти торговельної політики. Платіжний баланс: структура, сальдо. Валютний ринок. Обмінний курс: номінальний, реальний, паритет купівельної спроможності. Міжнародні економічні організації (СОТ, МВФ, СБ). Євроінтеграція України: торговельні та інвестиційні аспекти. Цифровий єдиний ринок ЄС та можливості для ІТ-сектору.

Ключові питання

- Теорія порівняльних переваг та її сучасна інтерпретація
- Інструменти зовнішньоторговельної політики: тарифи, квоти, субсидії
- Структура платіжного балансу та його рівновага
- Визначення обмінного курсу та валютна політика НБУ
- Угода про асоціацію з ЄС: торговельні та економічні наслідки для України

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз структури зовнішньої торгівлі України за даними Держстату: товарна та географічна структура, зміни у 2022–2024 рр.

Завдання 2. Дискусія: «Євроінтеграція України: економічні вигоди та виклики для ІТ-сектору та ринку кібербезпеки».

Завдання 3. Підготовка та презентація міні-проекту: «Цифровий єдиний ринок ЄС: можливості для українських ІТ-компаній».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І. «Економічна теорія» (2022) — розділ «Міжнародна економіка»
- Підготовка аналітичної записки «Платіжний баланс України у 2022–2024 рр.: вплив воєнних дій»
- Аналіз валютного курсу гривні та політики НБУ в умовах воєнного стану

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати міжнародну торгівлю, платіжний баланс та валютні відносини, оцінювати наслідки євроінтеграції для економіки України.

Економіка України: структура, реформи та стратегія відновлення

Лекційний матеріал (2 год.)

Структура економіки України: галузева та регіональна. IT-сектор як провідна галузь: частка у ВВП, зайнятість, експорт. Ринкові реформи в Україні. Роздержавлення та приватизація. Малий і середній бізнес. Тіньова економіка. Економічні наслідки повномасштабного вторгнення: руйнування інфраструктури, зниження ВВП, зростання державного боргу, міграція. Міжнародна фінансова підтримка України. Стратегія повоєнного відновлення: пріоритети, механізми, роль IT-галузі та кібербезпеки. План Marshall для України.

Ключові питання

- Структура та особливості економіки України
- Роль IT-сектору у ВВП та експорті України
- Економічні наслідки повномасштабного вторгнення Росії
- Міжнародна підтримка та фінансова допомога Україні
- Стратегія відновлення: роль цифрової економіки та кібербезпеки

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз структури ВВП України та місця IT-сектору за даними Держстату і Мінцифри у 2022–2024 рр.

Завдання 2. Дискусія: «Повоєнне відновлення економіки України: яку роль відіграватимуть IT та кібербезпека?»

Завдання 3. Підготовка та презентація міні-проекту: «Стратегія економічного відновлення України: пріоритети та механізми 2024–2030».

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Кравцов О. О. «Основи економічної теорії» (2023) — розділ «Економіка України»
- Підготовка аналітичної записки «Євроінтеграційний курс України: економічні здобутки та виклики»
- Аналіз ролі IT-сектору та кібербезпеки у відновленні економіки України

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати сучасні економічні процеси в Україні, оцінювати наслідки воєнних дій та пропонувати обґрунтовані підходи до відновлення.

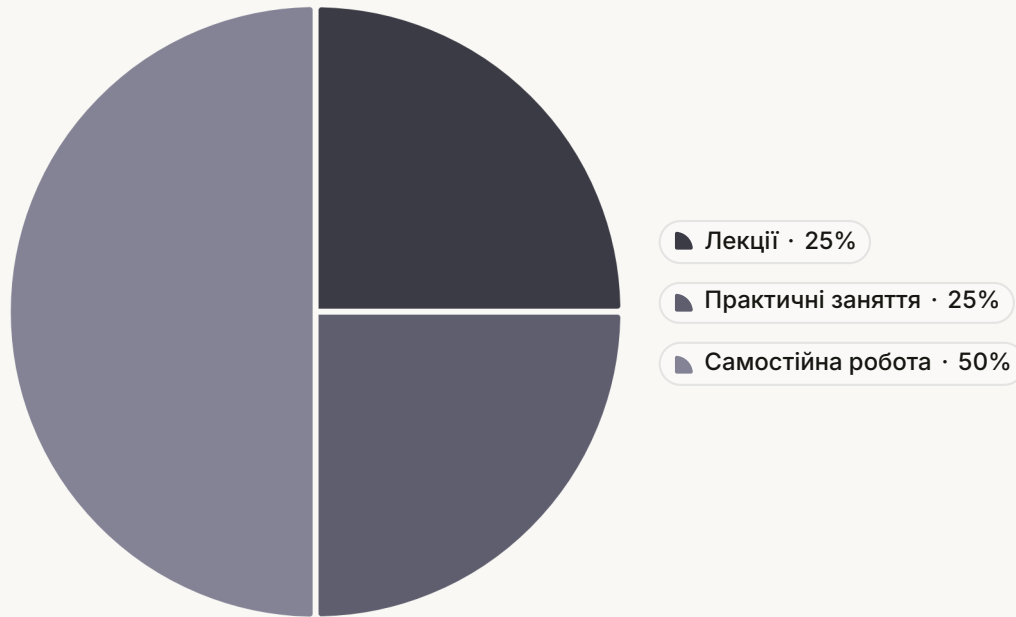
Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Предмет і метод. Економічні системи	2	2	7
	Тема 1.2 — Теорія виробництва. Потреби та ресурси	2	2	7
	Тема 1.3 — Товарне виробництво, гроші та інфляція	2	2	7
	Тема 1.4 — Капітал і підприємництво. Витрати та прибуток	2	2	7
Модуль 2	Тема 2.1 — Ринок: попит, пропозиція, рівновага	2	2	7
	Тема 2.2 — Еластичність. Теорія корисності	2	2	7
	Тема 2.3 — Конкуренція та ринкові структури	2	2	7
	Тема 2.4 — Ринки факторів виробництва	2	2	7
Модуль 3	Тема 3.1 — Макроекономічні показники. ВВП	2	2	7
	Тема 3.2 — Зайнятість, безробіття та інфляція	2	2	7
	Тема 3.3 — Грошово-кредитна система та НБУ	2	2	7
	Тема 3.4 — Сукупний попит і пропозиція. Рівновага AD-AS	2	2	7
Модуль 4	Тема 4.1 — Фіскальна політика. Бюджет і податки	2	4	7
	Тема 4.2 — Економічне зростання. Цифрова економіка	2	2	7
	Тема 4.3 — Міжнародна торгівля та євроінтеграція	2	2	7
	Тема 4.4 — Економіка України: реформи та відновлення	2	2	7
Разом	16 тем	30	30	60

Загальний обсяг: 120 годин = 4 кредити ЄКТС. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, графіків і прикладів із вітчизняної та світової економічної практики.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок, розв'язування задач, аналіз кейсів, дискусії та захист міні-проектів. Рівна частка з лекціями підкреслює практичну спрямованість курсу.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами та науковою літературою. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з економічної теорії (Пилипенко, Чепінога, Кравцов, Кудінова та ін.), нормативно-правовими актами, науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (розрахунок економічних показників, порівняльний аналіз ринкових структур, характеристика макроекономічної ситуації); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань економіки України та цифрового ринку.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Державної служби статистики (ukrstat.gov.ua), Національного банку України (bank.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Мінцифри (thedigital.gov.ua). Аналіз наукових статей, пошук актуальної інформації для навчальних завдань.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання теорії, розв'язування типових задач); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули, графіки); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, типові питання).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або розв'язування задач.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз економічної ситуації).

Оцінюються повнота відповіді, аргументованість та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання (включаючи розрахункові задачі).

Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Економічна теорія» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок економічного мислення, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії та захисту інформації.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, графіків, таблиць і прикладів із практики господарювання; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Розв'язування задач

Практичні розрахунки економічних показників (ВВП, еластичність, витрати, рівновага); формування навичок кількісного аналізу та застосування економічних моделей.

Кейс-стаді

Аналіз реальних економічних ситуацій в ІТ-секторі та ринку кібербезпеки; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Дискусії

Обговорення дискусійних питань економічної теорії та економічної політики України; розвиток критичного мислення та аргументації.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною економічною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.

Статистичний аналіз

Робота з офіційними статистичними даними НБУ, Держстату, Евростату; побудова та аналіз графіків і таблиць; формування навичок кількісного аналізу економічних процесів.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою «Організація захисту інформації в ІКС» спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література — Підручники та посібники (2022–2024 рр.)

1. Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І.

Економічна теорія : навч. посіб. / Г. М. Пилипенко, Ю. І. Пилипенко; М-во освіти і науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». — Дніпро : НТУ «ДП», 2022. — 196 с.

2. Чепінога В. Г.

Економічна теорія : підручник для студентів неекономічних спеціальностей. — Київ : Юрінком Інтер, 2023. — 656 с.

3. Кравцов О. О.

Основи економічної теорії : навч. посіб. — Київ, 2023. — [Електронний ресурс]. Доступно: репозитарій ДДУВС. *Рекомендується для всіх модулів курсу.*

4. Кудінова А., Кулага І., Лопух К.

Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с. *Для студентів освітньо-професійних програм, адаптований виклад.*

5. Єршова О. О., Гончаренко І. М.

Сучасні моделі управління розвитком бізнесу в умовах воєнного стану. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75–84. *Рекомендується для тем 4.3–4.4.*

6. Волкова Н. І. та ін.

Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник. — Одеса : ОНПУ, 2023. — [Електронний ресурс]. *Рекомендується для модулів 1–2.*

7. Литвин Ю. О., Коваленко О. В.

Мікроекономіка : навч. посіб. для студентів технічних спеціальностей ЗВО. — Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. — 184 с. *Рекомендується для модуля 2.*

8. Ходжаян А. О. та ін.

Макроекономіка : навч. посіб. — Київ : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2023. — [Електронний ресурс]. *Рекомендується для модулів 3–4.*

Нормативно-правова база

→ Конституція України

Прийнята 28 червня 1996 р. Основний Закон держави. Статті 41–42 — право власності та підприємницька діяльність.
zakon.rada.gov.ua

→ Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436–IV

Визначає засади господарської діяльності в Україні, правовий статус суб'єктів господарювання. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 № 2210–III

Антимонопольне регулювання, захист конкуренції на ринках товарів і послуг, у т. ч. цифрових. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021 № 1667–IX (Дія City)

Правові засади функціонування ІТ-ринку, оподаткування ІТ-компаній та фахівців. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про Державний бюджет України» (на відповідний рік)

Основний фінансовий документ держави. Аналіз доходів і видатків бюджету для практичних занять. zakon.rada.gov.ua

Офіційні ресурси та фахові видання

Державна служба статистики

ukrstat.gov.ua — офіційні статистичні дані: ВВП, зайнятість, інфляція, зовнішня торгівля, структура економіки України.

Національний банк України

bank.gov.ua — монетарна статистика, інфляційний звіт, валютний курс, фінансова стабільність.

Верховна Рада України

zakon.rada.gov.ua — нормативно-правова база, господарське та податкове законодавство.

Міністерство цифрової трансформації

thedigital.gov.ua — цифрова економіка, ІТ-ринок, програма Дія City, цифровізація України.

Журнал «Економіка України»

Провідне фахове видання НАН України з питань економічної теорії та практики господарювання.

Журнал «Фінанси України»

Наукове видання з питань фінансової системи, бюджетної та податкової політики, грошово-кредитних відносин.

Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського

nbuv.gov.ua — електронні ресурси, наукові статті, монографії з економічної теорії та суміжних дисциплін.

Міністерство освіти і науки України

mon.gov.ua — освітні стандарти, навчальні програми, методичні матеріали для вищої освіти.

Зв'язок дисципліни зі спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія»

Чому «Економічна теорія» для інженерів із захисту інформації?

Дисципліна «Економічна теорія» є невід'ємною складовою підготовки бакалаврів зі спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія» за ОП «Організація захисту інформації в ІКС».

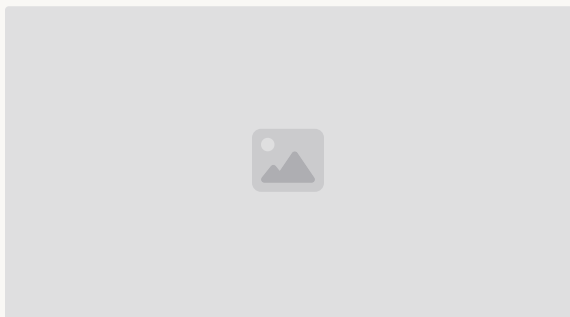
Розуміння економічних законів формує у майбутніх інженерів здатність приймати раціональні рішення, оцінювати вартість ризиків та обґрунтовувати інвестиції у системи кібербезпеки.

Сучасний фахівець у сфері захисту інформації працює в економічному середовищі, де вміння оцінювати ефективність витрат на безпеку, розуміти ринкові механізми та регуляторну базу є безпосередньою конкурентною перевагою.

Практичне значення для майбутньої кар'єри

- Оцінка економічної ефективності інвестицій у системи захисту інформації (ROI кібербезпеки)
- Розуміння ринку послуг кібербезпеки: попит, пропозиція, конкуренція
- Аналіз витрат на кіберінциденти та обґрунтування бюджетів безпеки
- Знання правового та регуляторного середовища IT-ринку України та ЄС
- Розуміння макроекономічних чинників, що впливають на розвиток IT-галузі
- Навички роботи з економічними даними, статистикою та аналітичними звітами

Ключові компетентності курсу — Підсумок

Курс охоплює всі ключові розділи економічної теорії — від мікроекономічного аналізу поведінки суб'єктів ринку до макроекономічних механізмів державного регулювання — та формує у студентів цілісне економічне мислення, необхідне для прийняття обґрунтованих рішень у сфері захисту інформації та IT-бізнесу.

Бажаємо успіхів у вивченні Економічної теорії!

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

16

Тем

У 4 змістовних модулях

8

Джерел

Рекомендованої літератури 2022–2024 рр.

«Економічна теорія не дає готових відповідей на конкретні питання. Вона вчить думати про економіку так, щоб самостійно знаходити ці відповіді.» — Дж. М. Кейнс

Спеціальність 123 · Комп'ютерна інженерія · ОП Організація захисту інформації в ІКС · Бакалавр · 4 кредити ЄКТС